

УДК 342.95

Євген Когутич,

здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права

ПРИНЦИПИ ЯК СКЛАДОВИЙ ЕЛЕМЕНТ КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПРИВАТНИХ ВИКОНАВЦІВ В УКРАЇНІ

У статті проаналізовано поняття та систему принципів контролю за діяльністю приватних виконавців. Досліджено різні наукові підходи до розуміння принципів права загалом та принципів контролю зокрема. Розглянуто види та класифікації принципів контролю та на основі здійснених досліджень виокремлено авторське бачення системи принципів контролю за діяльністю приватних виконавців в Україні.

Ключові слова: принципи права, принципи контролю, контроль, контрольна діяльність, приватні виконавці, система контролю.

Постановка проблеми. Особливе місце в дослідженні контролю за діяльністю приватних виконавців займають принципи. Вони є базовою категорією не лише суто юридичної, але й усіх інших гуманітарних, а також природничих наук. Дійсно, в природі все функціонує у відповідності до певних принципів, вони пронизують собою всі сфери суспільного життя, а тому в широкому розумінні вважаються науковими в чистому вигляді, які вже потім, крізь призму предмету конкретної науки, диференціюються в залежності від цього предмету. Принципи є єдиними за своїм походженням сингулярними основами будь-чого. Саме тому їх розглядають, у першу чергу, з філософської точки зору, проникаючи в саму сутність даного поняття. Однак у контексті нашого дослідження особливу увагу буде приділено принципам як основній юридичній категорії, яка є фундаментом для подальшої побудови правових норм та положень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням визначення принципів контролю присвячено багато праць вітчизняних та зарубіжних науковців. Проте проблема принципів контролю за діяльністю приватних виконавців в Україні розроблена недостатньо. Особливої уваги заслуговують наукові розробки праці таких вчених, як О. Андрійко, О. Бандурка, Є. Білозьоров, Ю. Ведерніков, В. Гаращук, Є. Гіда, В. Горшенев, Т. Коломоєць, Д. Лученко, П. Матвієнко, А. Машков, О. Петришин, С. Погребняк, О. Скакун, В. Хмельницький, Б. Шахов, в яких досліджені окремі аспекти принципів права загалом та принципів контролю зокрема.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз правової природи та систематизації принципів права загалом та принципів контролю зокрема, а також виокремлення індивідуального бачення системи принципів контролю за діяльністю приватних виконавців.

Виклад основного матеріалу. Етимологічно принцип походить від лат. «principium» та означає основу, засаду, керівну ідею, визначальне положення [1, с. 1096]. Принципи можна визначити так званою «квінтесенцією» будь-якого явища, діяльності, що формується та здійснюється у відповідності до певної, незалежно від їх існування, первинної засади, що визначає природу та подальше існування цього явища або діяльності.

У теорії держави і права під принципами права розуміють керівні ідеї, положення, провідні засади, що визначають зміст і спрямованість правового регулювання суспільних відносин [2, с. 201]; основні керівні засади, положення, які зумовлюються об'єктивними закономірностями існування і розвитку людини та суспільства і визначають зміст та спрямованість правового регулювання [3, с. 160]. Тобто принципи права поширюються на всіх, без виключення, суб'єктів та виступають провідним регулятором суспільних відносин. За змістом принцип є синонімом керівних засад, основоположних ідей, які є фундаментом не лише правових норм, а й всієї правотворчої діяльності.

О. Скакун визначає, що принципи права – це загальноприйняті норми-ідеї найвищого авторитету, що слугують основними засадами правового регулювання суспільних відносин, спрямовують їх учасників на вста-

новлення соціального компромісу і порядку [4, с. 287]. У свою чергу, Є. Гіда під принципами права розуміє об'єктивно властиві праву відправні начала, незаперечні вимоги (позитивні зобов'язання), що висувуються до учасників суспільних відносин із метою гармонічного поєднання індивідуальних, групових і суспільних інтересів [5, с. 290]. Таким чином, принципи, з одного боку, виступають певними орієнтирами діяльності учасників суспільних відносин, а з іншого – є незаперечними вимогами, які ставляться до учасників таких суспільних відносин.

Цікавим за своїм змістом є визначення принципів права С. Бостана, який наголошує, що це відправні ідеї буття права, які виражають найважливіші закономірності та підвалини певного типу держави і права, є однопорядковими із сутністю права і утворюють його основні ознаки, відрізняються універсальністю, вищою імперативністю і загальнозначущістю, відповідають об'єктивній необхідності побудови і зміцнення певного суспільного ладу [6, с. 216]. Із наведеного визначення можна зробити висновок, що принципи права виступають підвалиною не лише для правотворчої діяльності, а й також для всього функціонування певного типу держави загалом. Тобто автор розглядає принципи права під більш широким кутом, що дозволяє повною мірою усвідомити об'єм та значення принципів права в соціумі.

Принципи права є масштабним за змістом поняттям, яке включає в себе велику кількість різних форм та видів, у зв'язку із чим у науковій літературі сформовані як усталені, так і авторські класифікації принципів права. Наведемо окремі з них.

1. Залежно від призначення та об'єкта відображення систему принципів права поділяють на загально-соціальні та спеціально-юридичні принципи.

До загально-соціальних принципів права відносять: домінування загальнолюдських цінностей над інтересами класів, націй та ін.; верховенство громадянського суспільства над державою; різноманітність і рівноправність різних форм власності; свободу підприємницької діяльності; верховенство прав і свобод людини над правами держави [5, с. 293].

Спеціально-юридичні принципи права диференціюються вже в іншій класифікації.

За сферою дії вони поділяються на:

1) загально-правові – характерні для права в цілому, визначають його характер і ознаки, розвиток та формування національної правової системи;

2) галузеві – притаманні конкретній галузі права, які, нарівні з методом і предме-

том правового регулювання, сприяють індивідуалізації цієї галузі;

3) міжгалузеві – притаманні кільком спорідненим галузям права;

4) принципи інститутів права – діють у межах однорідних суспільних відносин, що регулюються нормами певного інституту права і виступають конкретизуючим елементом системи загальних принципів права [7, с. 138; 2, с. 203]

Окремі науковці також виділяють ще одну групу спеціально-юридичних принципів – принципи підгалузеві права [8, с. 245; 4, с. 290]. Тобто в загальному підсумку спеціально-юридичні принципи права залежно від сфери дії поділяються на п'ять видів.

3. Залежно від типу принципи права поділяються на:

1) загальнолюдські (цивілізаційні) принципи права – це державно-юридичні ідеали, які зумовлюються певним рівнем розвитку цивілізації, втілюють прогресивні здобутки правової історії людства, і які вказані в міжнародних документах;

2) типологічні принципи права – це ті його засади, які властиві всім правовим системам певного історичного типу;

3) конкретно-історичні принципи права – це ті його засади, які відображають специфіку права певної держави в реальних соціальних умовах (наприклад, принцип федеративності права США) [3, с. 148].

4. Залежно від джерела нормативно-правового закріплення:

– принципи права, закріплені в конституціях;

– принципи права, закріплені в законах, зокрема, кодексах;

– принципи права, закріплені в підзаконних нормативно-правових актах [9, с. 230].

Крім того, окремі науковці (Є. Білзоров, В. Власенко, О. Горова та інші) виділяють такі групи принципів, як: матеріальні-процесуальні; публічні-приватні; охоронні-регулятивні; об'єктивні та суб'єктивні принципи [10, с. 163].

Доцільною видається класифікація С. Гусарева та С. Бостана, які всю сукупність принципів права поділили на такі групи: 1) принципи правосвідомості; 2) принципи правоутворення; 3) принципи правотворчості, які включають принципи законотворчості і нормотворчості; 4) принципи системи права: загально-правові (основні); міжгалузеві; галузеві; принципи інститутів права; 5) принципи структури права: загально-соціального і юридичного; публічного і приватного; регулятивного й охоронного; матеріального і процесуального; об'єктивного і суб'єктивного; 6) принципи правореаліза-

ції, а серед них – принципи правозастосування; 7) принципи правоохорони, а серед них – принципи правосуддя і юридичної відповідальності [6, с. 218]. Треба додати, що такі мінливі принципи, як правоутворюючі, правореалізуючі та правоохоронні, вони об'єднують у групу принципів правового регулювання, тим самим виокремлюючи ще одну категорію принципів права. На нашу думку, вищевказана класифікація є інтеграцією всіх загальноприйнятих класифікацій та в повній мірі відображає систему та структуру принципів права.

Розглядаючи принципи контролю крізь призму вищевказаних класифікацій, можна виокремити двовекторність контрольних принципів, адже вони належать до принципів праворегулювання та принципів управління одночасно.

Перш за все, варто зазначити, що принципи контролю в наукових колах розглядаються переважно як елемент фінансового контролю, а тому ґрунтовне доктринальне підґрунтя контрольних принципів за діяльністю приватних виконавців відсутнє, у зв'язку із чим обрана тематика набуває додаткової актуальності та необхідності дослідження.

Д. Лученко зазначає, що принципи контролю – це науково обґрунтовані та апробовані практикою, закріплені прямо чи опосередковано в нормативно-правових актах основи організації та здійснення контролю, що забезпечують його ефективність [11, с. 200]. В. Хмельницький вказує, що принципами контролю виступають загальноприйняті правила дії в конкретних контрольних ситуаціях [12, с. 16]. М. Білуха наголошує, що принципи контролю – це основні засади, відповідно до яких здійснюються функції контролю [13, с. 65].

С. Хом'яченко, розглядаючи принципи контрольної-наглядової діяльності, тлумачить їх як засадничі основи організації та здійснення контролю, які характеризуються універсальністю, загальною значущістю, вищою імперативністю та забезпечують його ефективність [14, с. 48].

В юридичній літературі наукове визначення принципів контролю характеризується певною універсальністю, що впливає із семантики контролю загалом. Проте, якщо дефініція «принципи контролю» в науковому колі не є достатньо дискусійною, то перелік принципів контролю має гостро виражену актуальність. Дійсно, сьгодні питання віднесення конкретних принципів саме до групи контрольних є широкомасштабним та плюралістичним.

Так, В. Шестак принципами контролю вважає верховенство права, презумпцію

добропорядності, законність, науковість, компетентність, повноту і своєчасність, гласність [15, с. 71]. О. Андрійко до принципів контролю відносить законність, системність, дієвість, об'єктивність, всебічність, неупередженість, гласність [16, с. 20]. С. Ківалов зазначає, що до таких принципів відносяться об'єктивність, дієвість, систематичність, гласність [17, с. 296–298]. О. Бандурка в межах системи контрольних принципів виокремлює гласність, дієвість, оперативність та економічність, систематичність, професіоналізм і компетентність здійснення контрольної діяльності, пріоритетну спрямованість контролю на дотримання прав та законних інтересів громадян [18, с. 217].

В. Гаращук серед основоположних засад контролю визначає законність, коректність, централізм, планову організацію діяльності контролюючих органів, фахову спеціалізацію контролю, комплексність, суттєвість, професіоналізм, зрозумілість, реальність, об'єктивність, повноту, корисність, доброзичливість, універсальність, офіційність, систематичність, дієвість, оперативність, результативність, гласність, принцип допомоги підконтрольній структурі у виправленні помилок, принцип раціонального розподілу контрольних повноважень між контролюючими органами, відповідальність контролюючого органу перед державою і підконтрольною структурою за об'єктивність контролю тощо [19, с. 152–160].

Таким чином, у науково-правовій літературі існує безліч принципів, які науковці відносять до контрольних, проте, вважаємо, що найбільш усталеними принципами контролю є законність, систематичність, реальність, універсальність, об'єктивність, гласність, оперативність, професіоналізм, результативність, реальність й неупередженість.

Крім того, існує ряд вчених-правників, які відходять від типового перерахування принципів, намагаючись їх певним чином класифікувати. Зокрема, С. Зубарев поділяє принципи контролю на загальні та спеціальні. До загальних принципів контролю він відносить: законність, демократизм, гуманізм, дотримання прав, свобод і законних інтересів особи, гласність, справедливість, а до спеціальних принципів – об'єктивність, систематичність, своєчасність, безперервність, повноту, конкретність, глибину, всебічність, гласність, загальність, необхідність, достатність [20, с. 56].

В. Кобринський пропонує виділяти три групи контрольних принципів:

1) загальні принципи діяльності суб'єкта контролю, які складаються з принципів діяльності самого суб'єкта;

2) міжгалузеві принципи державного контролю, що утворюються синтезом загальних принципів права і державного управління відповідно до предметної специфіки контрольної діяльності;

3) галузеві принципи контролю, тобто принципи контролю у відповідній сфері [21, с. 9].

А. Гуляєв, розглядаючи загальні принципи контрольної діяльності, відносить до них:

1) здійснення контрольної діяльності виключно в межах і порядку, встановлених законом або іншим нормативно-правовим актом;

2) законність, об'єктивність та справедливність під час здійснення контрольної діяльності;

3) здійснення контрольної діяльності на основі рівності всіх перед законом;

4) дотримання прав, свобод та законних інтересів фізичних та юридичних осіб у процесі здійснення контрольної діяльності;

5) здійснення контрольної діяльності за участю зацікавлених осіб – фізичних та юридичних;

6) верховенство судової влади у здійсненні контрольної діяльності;

7) гласне здійснення контрольної діяльності, крім випадків, що потребують збереження таємниці, що охороняється законом [22, с. 13]. На нашу думку, окремі перелічені принципи за своїм змістом тяжіють до ознак контролю, ніж до безпосередньо принципів. Так, принцип здійснення контрольної діяльності виключно в межах і порядку, встановлених законом або іншим нормативно-правовим актом, розкриває одну зі складових частин принципу законності, хоча цей принцип виділений окремо, що видається не зовсім логічним та зрозумілим. Також піддається сумніву принцип здійснення контрольної діяльності за участю зацікавлених осіб – фізичних та юридичних, який має бути віднесений не до загальних, а до спеціальних принципів контролю.

Плюралізм поглядів на види та класифікації принципів контролю дозволяють належним чином виокремити ті основоположні засади, на яких базується (фактично) та має базуватись контроль за діяльністю приватних виконавців. Зокрема, вважаємо, що принципи контролю за діяльністю приватних виконавців доцільно поділити на загальні та спеціальні. До загальних варто віднести такі принципи, які притаманні будь-якій контрольній діяльності, а до спеціальних – профільні принципи сфери контролю за діяльністю приватних виконавців.

На нашу думку, до загальних принципів контролю належать: верховенство права,

законність, універсальність, оперативність, доцільність, систематичність, професіоналізм, об'єктивність, реальність, результативність. До спеціальних принципів контролю за діяльністю приватних виконавців доцільно відносити: рівність перед законом, координаційність і субординаційність, єдність повноважень контролюючого суб'єкта та підконтрольного об'єкта, науковість.

Розглянемо кожен із загальних та спеціальних принципів контролю за діяльністю приватних виконавців.

1. Принцип верховенства права регламентований на конституційному рівні. Зокрема, ст. 8 Конституції України визначає, що в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй [23].

В юридичній науці принцип верховенства права розглядається у двох аспектах: по-перше, в широкому розумінні – як модель правової організації державної влади в суспільстві, тобто як «верховенство права над державою», згідно із чим він практично охоплює всі засади правової державності; по-друге, у вузькому розумінні – як модель співвідношення права і закону в регулюванні суспільних відносин [24, с. 328]. Щодо визначення принципу верховенства права як загального принципу контролю за діяльністю приватних виконавців, то вважаємо за доцільне враховувати ті концепції, які розглядають зазначений принцип у вузькому значенні.

2. Принцип законності. Згідно із ч. 2 ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [23]. Трансферуючи зазначений принцип на контрольну діяльність, можна вести мову про неможливість контролюючого суб'єкта виходити за рамки норм законодавства.

Крім того, принцип законності наголошує на тому, що контроль має право здійснювати лише уповноважений суб'єкт. Зазначене дозволяє зробити логічний висновок, що вся контрольна діяльність підпорядкована законодавчому органу, який, своїми правотворчими діями, уповноважує конкретний контролюючий орган діяти тим або іншим чином.

3. Принцип універсальності передбачає такий підбір форм та методів контролю, які мають максимально підходити конкретному виду контрольної діяльності.

4. Принцип оперативності характеризується своєчасністю здійснення контрольних

процедур у встановлені строки. Як зазначають Т. Коломоєць та П. Матвієнко, строки проведення контрольних заходів повинні бути чітко визначеними на нормативному рівні й бути оптимальними, щоб, з одного боку, забезпечити динамічність контролю, а, з іншого, усунути можливість його спрощення, поверховості, формальності контрольних процедур [25].

5. Принцип доцільності вказує, що контроль має бути проведений лише в тих випадках, коли виникає необхідність. Саме тому на законодавчому рівні передбачені підстави здійснення контролю за діяльністю приватних виконавців. Звичайно, будь-який контроль має проводитись систематично, однак така систематичність законодавчо визначається з урахуванням доцільності здійснення контрольної діяльності.

6. Принцип систематичності передбачає проведення контролю регулярно, через певні проміжки часу (щомісячно, щоквартально, щорічно тощо), адже разова дія не спроможна ніяким чином підвищити ефективність підконтрольної діяльності. Окремі науковці виділяють також принцип плановості. Однак, на нашу думку, плановість є одним із проявів принципу систематичності, тому в контексті нашого дослідження не вбачаємо за доцільне виокремлювати кожен із них.

7. Принцип професіоналізму. Зазначений принцип передбачає високу професійну підготовку кваліфікованих кадрів, до повноважень яких належить здійснення контрольної діяльності. Принагідно, що особа, яка проводить контроль, має бути більш досвідченою (мати відповідну освіту, стаж та досвід роботи в конкретній сфері тощо), аніж та, діяльністю якої контролюється (в даному контексті – приватний виконавець). З урахуванням суб'єктивного аспекту професіоналізм є запорукою проведення якісного контролю, адже напряму залежить від суб'єктивних факторів (особистого професіоналізму) контролюючої особи. У свою чергу, В. Гаращук вказує, що цей принцип є запорукою об'єктивності та реальності контролю [26, с. 101].

8. Принцип об'єктивності передбачає отримання таких результатів під час здійснення контролю, які максимально чітко відображають об'єктивну реальність. Для того, щоб досягнути об'єктивності результатів здійснення контролю, контролюючому суб'єкту має бути надана достовірна інформація, оперуючи якою він зможе певним чином корегувати та поліпшувати діяльність у підконтрольній йому сфері.

9. Принцип реальності (від лат. *realis* – речовий) передбачає активні дії з боку контролюючих суб'єктів, що виражаються під час

здійснення різноманітних перевірок (планових, позапланових тощо). Тобто реальність має прямий нерозривний зв'язок із дієвістю, яку також можна виокремити в окремий принцип контролю. Крім того, реальність, на відміну від формально-заповненої документації, спрямована на результат, а саме – вдоволення роботи підконтрольного суб'єкта.

10. Принцип результативності. Будь-яка діяльність, у тому числі й контрольна, здійснюється в певною метою, досягнення якої (або недосягнення) вважається результатом такої діяльності. Принцип результативності підкреслює тезу, що контроль – не самоціль та не повинен здійснюватися заради контролю, а має бути направлений на конкретну мету. У цьому аспекті вважаємо, що зазначений принцип безпосередньо пов'язаний із принципом цілеспрямованості. Проте, оскільки цілеспрямованість є вектором руху до результату (виважений принцип результативності), допускаємо, що вони виступають послідовними складовими частинами єдиного цілого та у своєму симбіозі формують завершений принцип.

11. Принцип рівності перед законом у даному контексті відносимо до спеціальних принципів контролю за діяльністю приватних виконавців, адже він передбачає однаково рівність всіх приватних виконавців під час проведення контрольних процедур. Усі приватні виконавці є рівними та мають однаково добросовісно виконувати свої обов'язки перед контрольним органом та здійснювати діяльність не тільки під час проведення перевірок, а й в усіх інших ситуаціях.

12. Принцип координаційності та субординаційності передбачає ієрархічне підпорядкування одних суб'єктів іншим. У свою чергу, контролюючий орган завжди є вищестоящим, на відміну від підконтрольного. Між цими суб'єктами під час професійної діяльності виникають правовідносини субординавання, що з етимологічної точки зору означає підпорядкування. Тобто одні суб'єкти підпорядковуються іншим, завдяки чому формуються стійкі вертикальні зв'язки.

13. Принцип єдності повноважень контролюючого суб'єкта та підконтрольного об'єкта витікає з попереднього принципу та передбачає, що вищий (контролюючий) орган має бути вповноважений проводити контроль саме щодо підконтрольного об'єкта (в даному випадку суб'єкта – приватного виконавця). Крім того, такий контролюючий суб'єкт повинен бути єдиним, хто уповноважений здійснювати конкретні контрольні заходи, адже в протилежному випадку матиме місце дублювання повноважень, що негативно впливає не лише на об'єкт, що підлягає

контролю, а й на організацію роботи контролюючих суб'єктів, що, як наслідок, знижує ефективність усієї контрольної системи в окремій сфері.

14. Принцип науковості передбачає ґрунтовне дослідження всіх контрольних процедур та їх критичне осмислення з функціональної точки зору, а також передбачення всіх можливих варіацій результатів здійснення контрольної діяльності уповноваженим суб'єктом. Зазначений принцип досить слушно розкривають В. Горшеньов та І. Шахов, підкреслюючи, що глибоке теоретичне обґрунтування здійснюваних контрольних-процесуальних дій і рішень, що приймаються, облік і використання новітніх даних і досягнень науки – основа всієї контрольної діяльності, оскільки саме таким чином забезпечується надійність контрольних процесу і впевненість у правильності його результатів [27, с. 101–102].

Висновки.

Таким чином, узагальнюючи всі вищезазначені положення та з урахуванням специфіки об'єкту контролю, можна запропонувати визначення принципів контролю за діяльністю приватних виконавців. Отже, принципи контролю за діяльністю приватних виконавців – це керівні засади, основоположні ідеї, в яких відображені доктринальні та концептуальні досягнення суспільства, які є фундаментом та орієнтиром для здійснення контрольної діяльності з боку компетентних суб'єктів, що характеризуються універсальністю й імперативністю, зумовлюють всю діяльність приватних виконавців як цілісне явище й спрямовані на підвищення ефективності та вдосконалення цієї діяльності. Принципи контролю за діяльністю приватних виконавців варто поділяти на загальні та спеціальні.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
2. Ведерніков Ю.А., Папірна А.В. Теорія держави і права: навч. посіб. К.: Знання, 2008. 333 с.
3. Теорія держави і права: курс лекцій: навчальний посібник / О.П. Віхров, І.О. Віхрова. Чернівці: Десна Поліграф, 2015. 304 с.
4. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: підручник. 3-тє видання. К.: Алерта; ЦУП, 2011. 524 с.
5. Теорія держави та права: підручник / за заг. ред. Є.О. Гіди. К.: ФОП О.С. Ліпкан, 2011. 576 с.
6. Теорія держави і права: навч. посіб. / С.К. Бостан, С.Д. Гусарев, Н.М. Пархоменко та ін. К.: ВЦ «Академія», 2013. 348 с.

7. Кириченко В.М. Теорія держави і права: модульний курс: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 264 с.

8. Петришин О.В. Теорія держави і права: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. Х.: Право, 2014. 368 с.

9. Машков А.Д. Теорія держави і права: підручник. Київ: Дакор, 2015. 492 с.

10. Теорія держави та права: навч. посіб. / за заг. ред. С.Д. Гусарєва, О.Д. Тихомирова. К.: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

11. Лученко Д.В. Проблеми систематизації принципів контрольних-процесуальних діяльності. Збірник наукових праць «Державне будівництво та місцеве самоврядування». 2003. Вип. 5. С. 199–207.

12. Хмельницький В.А. Ревізія и аудит: учеб. Комплекс. Мн.: Книжный Дом, 2005. 48 с.

13. Білуха М.Т. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит: підручник. К.: Українська академія оригінальних ідей, 2005. 888 с.

14. Хом'яченко С.І. Правове забезпечення контролю за використанням та охороною земель в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06. Київ, 2004. 207 с.

15. Шестак В.С. Державний контроль в сучасній Україні (теоретико-правові питання): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Харків, 2002. 195 с.

16. Андрійко О.Ф. Державний контроль в Україні: організаційно-правові засади. К.: Наукова думка, 2004. 301 с.

17. Адміністративне процесуальне Україна: підручник / за заг. ред. С.В. Ківалова. Одеса: Юридична література, 2003. 896 с.

18. Бандурка О.М. Адміністративний процес: підруч. для вищ. навч. закл. Київ, 2001. 336 с.

19. Гаращук В.М. Теоретико-правові проблеми контролю та нагляду у державному управлінні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2003. 413 с.

20. Зубарев С.М. Теория и практика контроля за деятельностью персонала пенитенциарной системы: дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.14. Государственное учреждение «Всероссийский научно-исследовательский институт Министерства внутренних дел России». М., 2006. 392 с.

21. Кобринський В.Ю. Державний контроль у сфері національної безпеки України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. К., 2008. 20 с.

22. Контролирующие органы и организации России: компетенция и полномочия / под ред. А.П. Гуляева. М.: ПИК «Калита», 2000. 230 с.

23. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>.

24. Петришин О.В. Теорія держави і права: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. Х.: Право, 2014. 368 с.

25. Коломоєць Т.О., Матвієнко П.Д. Принципи як елемент механізму контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права України. Науково-практичний журнал, заснований Київським національним університетом імені Тараса Шев-

ченка. URL: <http://aplaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/2-2-2012/item/45-pryntsy-py-yak-elementmekhanizmukontrolyuzadiyalnistyurhanivmistsevhosamovryaduvannya-yak-sub-yektiv-admiinstratyvnoho-prava-ukrayiny-kolomojets-t-omatviienko-p-d>.

26. Гаращук В.М. Контроль та нагляд у державному управлінні: монографія. Х.: Фоліо, 2002. 176 с.

27. Контроль как правовая форма деятельности / В.Г. Горшенев, И.Б. Шахов. М.: Юрид. лит., 1986. 176 с.

В статті проаналізовані поняття і система принципів контролю за діяльністю частних виконавців. Досліджені різні наукові підходи до розуміння принципів права в цілому і принципів контролю в частині. Розглянуті види і класифікації принципів контролю, і на основі здійснених досліджень виділено авторське бачення системи принципів контролю за діяльністю частних виконавців в Україні.

Ключевые слова: принципи права, принципи контролю, контроль, контрольна діяльність, частні виконавці, система контролю.

The article analyzes the concept and system of principles of control over the activities of private performers. Various scientific approaches to understanding the principles of law in general and the principles of particular control are investigated. The types and classifications of the principles of control are reviewed and, based on the research carried out, the author's vision of the system of principles of control over the activities of private performers in Ukraine is highlighted.

Key words: principles of law, principles of control, control, control activities, private performers, control system.